

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Beleidskader Landbouw en Voedsel 2030, provincie Noord-Brabant

Advies over reikwijdte en detailniveau van het milieueffectrapport

2 juli 2021 / projectnummer: 3569

1 Advies voor de inhoud van het MER

De provincie Noord-Brabant wil de ambities voor de landbouw- en voedseltransitie uit de Omgevingsvisie nader uitwerken in het Beleidskader Landbouw en Voedsel 2030 (*hierna*: het Beleidskader). Het beleid is gericht op meer evenwicht tussen economische, ecologische en maatschappelijke waarden. Voor het besluit hierover wordt een milieueffectrapport (MER) opgesteld. Het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Brabant heeft de Commissie voor de milieueffectrapportage (*hierna*: de Commissie) gevraagd te adviseren over de inhoud van het op te stellen MER¹.

Essentiële informatie voor het MER

De Commissie beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het MER. Dat wil zeggen dat voor het meewegen van het milieubelang in het besluit over het Beleidskader het MER in ieder geval onderstaande informatie moet bevatten:

- Een heldere toelichting op de doelen van het Beleidskader, en een beschrijving van de concrete beleidskeuzen en rol van de provincie.
- Inzicht in de samenhang met de Omgevingsvisie en bijbehorende andere programma's, zodat duidelijk wordt:
 - hoe het beleidskader bijdraagt aan de doelen van de Omgevingsvisie Noord-Brabant;
 - hoe integraliteit binnen en tussen de verschillende sectorale programma's geborgd is;
 - waar keuzen in het Beleidskader kunnen botsen met andere programma's en waar zij elkaar kunnen versterken.
- Een waar mogelijk kwantitatieve beschrijving van de referentiesituatie, inclusief een analyse van de effecten van bestaand beleid.
- Een beoordelingskader waarmee het doelbereik en de gevolgen voor Economie, Ecologie en Maatschappij van mogelijke beleidskeuzes inzichtelijk worden gemaakt.
- Een voor een breed publiek heldere en goed leesbare samenvatting die een goede afspiegeling is van de inhoud en de belangrijkste conclusies van het MER.

In de volgende hoofdstukken beschrijft de Commissie in meer detail welke informatie het MER moet bevatten. Ze bouwt in haar advies voort op de 'Notitie Reikwijdte en Detailniveau, Beleidskader Landbouw en Voedsel 2030' van maart 2021 (*hierna*: de NRD). Ze herhaalt slechts punten die al in de NRD aan de orde komen als dat voor een goed begrip van het advies nodig is of als ze voorstelt de aanpak op onderdelen aan te passen.

¹ Op het moment van advisering had de Commissie niet de beschikking over een (concept)Beleidskader.

Figuur 1: Samenhang tussen Economie, Ecologie en Maatschappij (bron: NRD, pag. 20).

Aanleiding MER

In het kader van de uitvoering van de Omgevingsvisie Brabant, gaat de provincie het Beleidskader Landbouw en Voedsel 2030 opstellen. Als de Omgevingswet in werking is getreden, kan het beleid als programma gaan gelden als aan alle vereisten daaraan in de Omgevingswet is voldaan. Het Beleidskader is kaderstellend voor een aantal m.e.r.-(beoordelings)plichtige categorieën, zoals categorie D14 van de Bijlage bij het Besluit milieueffectrapportage (de oprichting, wijziging of uitbreiding van een installatie voor het fokken, mesten of houden van dieren) of categorie D15.2 van de Bijlage bij het Besluit milieueffectrapportage (de aanleg, wijziging of uitbreiding van werken voor het onttrekken of kunstmatig aanvullen van grondwater). Om die reden is het beleid plan-m.e.r.-plichtig. Mogelijk is ook een Passende beoordeling nodig op grond van de Wet natuurbescherming. De provincie heeft de Commissie voor de milieueffectrapportage gevraagd om over de inhoud van het rapport te adviseren en over hoe het MER kan bijdragen aan het maken van keuzes in het Beleidskader.

Rol van de Commissie

De Commissie is onafhankelijk, bij wet ingesteld en adviseert over de inhoud en de kwaliteit van het MER. Zij stelt voor ieder project een werkgroep samen van onafhankelijke deskundigen. Ze schrijft geen milieueffectrapporten, dat doet de initiatiefnemer. Het bevoegd gezag – in dit geval Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Brabant – besluit over het Beleidskader Landbouw en Voedsel 2030.

De samenstelling en de werkwijze van de werkgroep van de Commissie en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. De projectstukken, die bij het advies zijn gebruikt, zijn te vinden door nummer 3569 op www.commissiemer.nl in te vullen in het zoekvak.

2 Doel en status Beleidskader

2.1 Korte weergave NRD

De NRD beschrijft dat het Beleidskader gericht is op een Brabantse landbouw- en voedselketen die in 2030 economisch, ecologisch en maatschappelijk in balans is en in al zijn diversiteit innovatief, waardevol, circulair en verbonden is. Om dit te bereiken wordt ingespeeld op de 5 innovatietrends van het landbouw- en voedselsysteem:

- high tech en artificiële intelligentie;
- lifestyle en persoonlijke gezondheid;
- klimaat, biodiversiteit en ecologie;
- circulariteit;
- dataficering.

Waar mogelijk bouwt het Beleidskader voort op succesvolle elementen in het beleid van de afgelopen jaren, zoals landbouwprogramma's op het gebied van water en bodem, mest, natuur- en landschapsbeleid en luchtkwaliteit. Daarnaast wordt op basis van een analyse van het landbouw- en voedselsysteem en het (inter)nationale beleid een aantal uitgangspunten geformuleerd voor het te op te stellen Beleidskader Landbouw en Voedsel. Het doel is om te werken 'aan een robuust voedselsysteem, waarin gezond, eerlijk en lekker voedsel centraal staat. Voedsel dat goed is voor mens, dier en omgeving én een eerlijke prijs oplevert voor de boer. Speerpunten daarbij zijn het verbinden van boeren en burgers, nieuwe verdienmodellen en het betrekken van onderwijs en jongeren'².

De handelingsperspectieven waarmee de doelen vanuit de provinciale rol bereikt kunnen worden, rusten op 3 pijlers (zie ook figuur 1): Ondernemen, Omgeven en Ontmoeten.³ De NRD geeft een overzicht van de milieuthema's die beoordeeld zullen worden⁴.

2.2 Advies Commissie

De Commissie adviseert om onderstaande onderwerpen te verduidelijken in het MER. Dat is volgens haar noodzakelijk, omdat het bepalend is voor de scope en de onderzoeksopgave van het MER.

Het schema in figuur 2 kan daar behulpzaam bij zijn.

Verhouding tot ander beleid

De Omgevingsvisie beschrijft de ambities en doelen voor 2050; deze zijn onder andere een duurzame landbouw, zodat bodem-, water en lucht weer gezond zijn. Ook zijn dan natuurnetwerken volledig ontwikkeld en een sociaal inclusieve samenleving gerealiseerd⁵. Voor de agrofoodsector beschrijft de Omgevingsvisie specifieke doelen⁶, zoals:

- het voorop blijven lopen in kennis en agrarische producten;

² Zie pag.18 van de NRD.

³ Zie pag. 20 van de NRD voor wat onder Ondernemen, Omgeven en Ontmoeten verstaan wordt, en de schematische weergave die ook in dit advies op pag. 2 is opgenomen.

⁴ Zie pag. 27 van de NRD.

⁵ Zie pag. 19/20 van de Omgevingsvisie Noord-Brabant 2018.

⁶ Zie pag. 73 van de Omgevingsvisie Noord-Brabant 2018.

- innovatieve ketensamenwerking gericht op gezond en duurzaam voedsel;
- het terugdringen van emissies uit de veeteelt en beperken van de gevolgen van mest- en gewasbeschermingsmiddelen.

Uit de NRD blijkt, dat het Beleidskader geen nadere concretisering bevat van de doelen van de Omgevingsvisie, terwijl het Beleidskader juist een stap verder zou moeten gaan dan de Omgevingsvisie. Het is daarom niet duidelijk of het Beleidskader vooral bedoeld is:

- als strategische tussenstap tussen de Omgevingsvisie en een programma om aan te geven hoe de provincie denkt over landbouw en voedsel, of;
- als programma zoals bedoeld in de Omgevingswet, met concrete doelen, die met beschreven maatregelen op een bepaalde datum gehaald moeten worden, en met een duidelijke rolverdeling.

De Commissie adviseert in het MER aan te geven wat de status van het Beleidskader is en of en in hoeverre het een nadere uitwerking is van de Omgevingsvisie.

Daarnaast merkt de Commissie op dat de voedingsindustrie vaak niet meer gebonden is aan landbouwproductie op de plek zelf. Ook is er in Brabant veel landbouw, die niet is gericht op voedselproductie.⁷ Zij adviseert om in het MER te verduidelijken of het Beleidskader zich richt op de (beperkte) overlap tussen het landbouwsysteem en de voedselproductieketen, of op het totale landbouwsysteem en het totale voedselsysteem.⁸

Zoals uit de Omgevingsvisie blijkt is er een sterke relatie met andere ambities, met name op het gebied van bodem en water, klimaat, natuur, gezondheid en sociale inclusiviteit. Geef daarom ook aan in het MER wat de relatie tot de overige uit de Omgevingsvisie Noord-Brabant voortkomende programma's is (zie in dit verband ook par.3.1 van dit advies). Geef daarbij ook aan hoe de integraliteit van het beleid geborgd wordt.

Concretiseer doelen

De Commissie meent dat zonder heldere en geconcretiseerde beleidsdoelen nog niet nagedacht kan worden over hoe die doelen bereikt kunnen worden. In de NRD lijkt de focus vooral gericht op de hoe-vraag, en dan met name op innovatie. Het MER kan helpen om de doelen van het Beleidskader helder te krijgen. Daartoe is tevens een grondige analyse van het bestaande beleid onvermijdelijk. Dan wordt duidelijk: (wanneer) is het doel bereikt? Wat moet er anders dan in het huidige beleid, wat gaat wel en niet goed? Daarna kan het MER de beleidsopties in beeld brengen en de milieugevolgen daarvan beschrijven.⁹

Uit de mondelinge toelichting¹⁰ bleek dat er een grote maatschappelijke betrokkenheid bij dit onderwerp is en dat de participatie breed opgezet is. Beschrijf in het MER hoe de inspraak heeft bijgedragen aan het formuleren van de beleidsdoelen.

Rol provincie

De Commissie meent dat de benaming 'Beleidskader landbouw en voedsel' niet helemaal de lading dekt van het thema landbouw en voedsel. De provincie lijkt beleid te willen maken voor de hele voedselketen, van producenten tot en met consumenten. Dit terwijl het is niet

⁷ Bijvoorbeeld paardenhouderijen, en de teelt van bloemen, bloembollen, sierplanten en bomen.

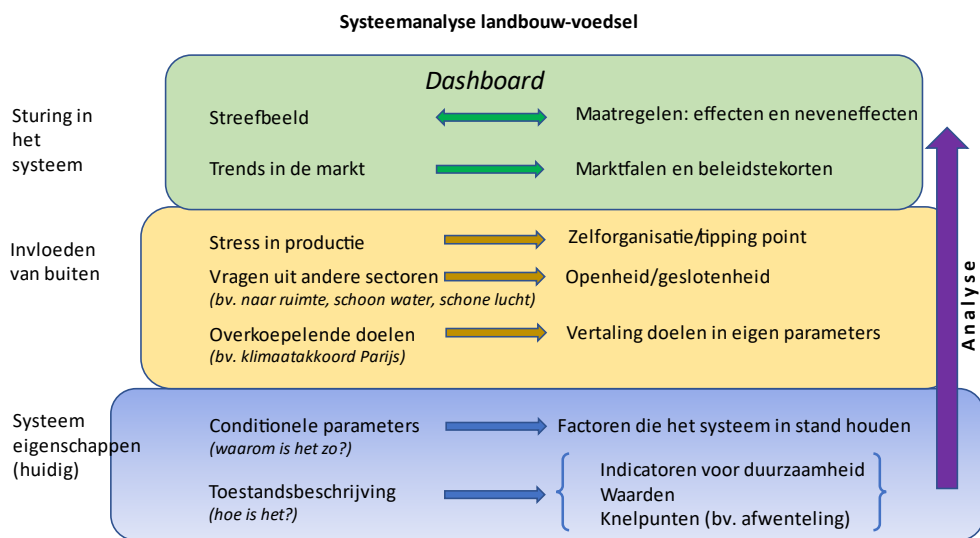
⁸ In par. 2.1 van de NRD wordt ingegaan op de diversiteit in activiteiten in de Brabantse landbouw- en voedselketen, maar uit de overige NRD lijkt te volgen dat het Beleidskader alleen op de agrofood sector is gericht.

⁹ Zie in dit verband ook par. 3.2 referentie en 3.3. alternatieven van dit advies.

¹⁰ Op 27 mei 2021 heeft een gesprek plaatsgevonden tussen de Commissie en de provincie.

duidelijk of en waar de provincie de vraagkant naar voedsel kan beïnvloeden en of ze zich daar doelen voor stelt. Het landbouwsysteem is mede vanuit het rijk en de EU gereguleerd. Het voedselsysteem wordt in hoge mate door de markt gereguleerd. Geef in het MER daarom aan wat het handelingsperspectief is van de provincie op het gebied van landbouw en voedsel. Oftewel: waar is sturing door de provincie mogelijk? Welke andere actoren voeren het Beleidskader uit? En wat is de betekenis van het Beleidskader voor dergelijke vervolgbesluiten? (zie ook par. 3.2).

Gelet op de ambitie van de provincie om de gehele keten van landbouw en voedsel te overzien en daar aangrijpingspunten in te vinden voor een betere balans tussen verschillende waardenstelsels, raadt de Commissie aan om hier een systeembenadering bij toe te passen. Als voorbeeld wordt verwezen naar figuur 2. Het landbouwvoedselsysteem is enerzijds open vanwege de marktwerking, maar laat zich ook kennen als gesloten door een hoge mate van onveranderlijkheid. Een systeembenadering kan helpen om de reële mogelijkheden voor verandering van buitenaf door beleid in kaart te brengen. Dit vraagt om een zogenaamde 'theory of change'. Alle elementen tezamen van die 'theory of change' vormen het dashboard. Het dashboard maakt het vervolgens mogelijk om doelen te stellen die vertaald kunnen worden in een concrete handelingen. Op die manier wordt ook duidelijk welke sturingsopties de provincie heeft.

Figuur 2: Schematische weergave systeemanalyse landbouw-voedsel (bron: Commissie).

3 Wet- en regelgeving, beleid en te nemen besluit(en)

3.1 Relevante wet- en regelgeving en beleid

In de NRD is al veel wet- en regelgeving en Europees, Rijks- en provinciaal beleid opgesomd. Geef aan welke randvoorwaarden voortkomen uit wet- en regelgeving. Geef ook de essentie en doelstellingen aan van het bestaande beleid, en de wijze waarop hiermee rekening is gehouden bij (de voorbereiding van) het Beleidskader. Geef verder de samenhang weer met het beleid dat nog in ontwikkeling is. Ga met name in op het Programma Natuur 2021-2030,

de Omgevingsvisie Noord-Brabant 2018, Omgevingsverordening, Regionaal Programma Water en Bodem en beleid ten aanzien van gezondheid¹¹, sociale cohesie¹² en voedsel.

3.2 Te nemen besluit(en)

De procedure voor de milieueffectrapportage wordt doorlopen voor het Beleidskader Landbouw en Voedsel. Daarnaast zullen andere besluiten genomen worden voor de realisatie van het voornemen.

Geef aan:

- welke besluiten dit zijn, zoals een vergunning op grond van de Wet natuurbescherming, een omgevingsvergunning of een subsidiebesluit;
- wie daarvoor het bevoegde gezag is;
- welke (detail)planning voor het behalen van de doelen van het Beleidskader geldt, gelet op het feit dat het Beleidskader beoogd is tot 2030.

4 Referentie en alternatieven

4.1 Referentie

Beschrijf de bestaande toestand van het milieu in Noord-Brabant, voor zover beïnvloed door landbouw en voedselproductie, aan de hand van de drie pijlers Ondernemen, Omgeven, Ontmoeten. Gebruik dezelfde zoveel mogelijk gekwantificeerde indicatoren voor het doelbereik en milieueffecten, en gebruik telkens dezelfde indicatoren in de referentiesituatie, alternatieven en monitoring en evaluatie.

Geef ook aan:

- hoe de provincie nu stuurt in het landbouw- en voedselsysteem;
- wat de autonome ontwikkeling is (over welke activiteiten is reeds besloten? Hoeveel latente ontwikkelruime is er in de bestaande vergunningen?);
- in hoeverre daarmee de doelen bereikt worden;
- wat de milieugevolgen tot 2030 zijn.

In Noord-Brabant is al veel actuele informatie aanwezig¹³. Maak ook zoveel mogelijk gebruik van de recente informatie uit het MER voor de Omgevingsvisie.

Recente evaluaties van het bestaande beleid en nieuwe feiten en inzichten zijn onmisbaar bij het opstellen van de referentie, maar kunnen tegelijkertijd ook aanknopingspunten opleveren voor maatregelen c.q. de opbouw van alternatieven. In Noord-Brabant wordt nu al op veel vlakken actief beleid, dat verder gaat dan het landelijke beleid, gevoerd rondom voedsel en, vooral, landbouw en het landelijk gebied als geheel. Een voorbeeld is het provinciaal instrumentarium (zoals subsidieregelingen) voor natuur- en landschapprestaties door landbouwers, een belangrijke oplossingsrichting volgens de NRD: hoe heeft dit in de afgelopen 40 jaar gewerkt? Dezelfde vraag geldt voor de Brabantse aanpak van gevoelige

¹¹ Zoals Uitvoeringsagenda Schone Lucht Akkoord, Beleidskader gezondheid.

¹² Bijvoorbeeld beleid ten aanzien van arbeidsmigranten in de landbouw en voedselindustrie.

¹³ Zoals in BrabantInZicht.nl.

gebieden, die via de ‘mutual gains’- benadering al jaren effect sorteert, ook op de landbouw in deze gebieden. Ter vermindering van de overbelasting door emissies naar de lucht en milieu- en gezondheidsproblemen bestaan er beëindigingsregelingen. Een voorbeeld hiervan is de sanerings- en opkoopregeling voor varkenshouders in concentratiegebieden om de geuroverlast in de veedichte gebieden te verminderen.

Als het beleid gaat sturen op voedsel en lifestyle, dan moeten in de referentiesituatie ook het bestaande beleid en de sturingsmogelijkheden in de referentiesituatie beschreven worden.

Overweeg ook het opstellen van een scenario voor de toekomst om micro- en macrotrends tot 2030 en daarna goed in beeld te hebben, inclusief bandbreedte en onzekerheden. Bijvoorbeeld trends als verdere schaalvergroting en technische innovaties in de landbouw versus meer biologische en/of natuurinclusieve landbouw en sociale cohesie.

4.2 Alternatieven

In de NRD worden de volgende mogelijke alternatieven genoemd:

- Het nul-alternatief: de huidige situatie en de autonome ontwikkelingen als gevolg van vastgesteld beleid en bestaande wettelijke taken dienen als referentiekader.
- Alternatieven: alternatieven met een verschillend pakket aan maatregelen kunnen een ander spectrum aan milieueffecten hebben (vooral in het behalen van positieve milieueffecten en het terugdringen van negatieve milieutrends).
- Het voorkeursalternatief: het pakket aan beleid en maatregelen dat door de initiatiefnemer wordt geprefereerd.

Zoals in par. 2.1 van dit advies is toegelicht, is het volgens de Commissie van belang om het doel van het Beleidskader nader uiteen te zetten. Zonder helder doel is de referentiesituatie het meest voor de hand liggend.

Ook merkt de Commissie op dat het landbouw- en voedselsysteem in hoge mate door marktwerking gereguleerd wordt.

Zij adviseert alternatieven te onderzoeken die de hoeken van het speelveld laten zien. Het gaat daarbij om maximaal inzetten op Economie, Ecologie of Maatschappij, in combinatie met de sturingsmogelijkheden van de provincie (bijvoorbeeld innovatiebeleid, aankoopbeleid, subsidieregelingen, verpachten onder voorwaarden).

5 Gevolgen fysieke leefomgeving

5.1 Doelbereik en effectbepaling

De NRD bevat een eerste aanzet voor beoordelingscriteria (blz. 25). In aanvulling daarop adviseert de Commissie om het beoordelingskader te richten op zowel doelbereik voor Economie, Ecologie en Maatschappij als op milieueffecten.

Geef ook aan hoe het Beleidskader afgestemd is op de andere programma's onder de Omgevingsvisie. Uit de Omgevingsvisie blijkt namelijk dat de programma's in verbinding moeten staan met elkaar én elkaar versterken¹⁴.

Verder adviseert de Commissie om de thema's uit de NRD aan te vullen met hetgeen hierover in de volgende paragrafen is opgenomen. Gebruik zoveel als mogelijk kwantitatief meetbare beoordelingscriteria¹⁵.

5.2 Internationale context

De ontwikkeling van de Brabantse landbouw heeft ook internationale effecten. In het buitenland liggen nu grote arealen waar het veevoer wordt verbouwd dat in Noord-Brabant wordt gebruikt. De milieueffecten hiervan kunnen verschillen per alternatief, bijvoorbeeld doordat bij kringlooplandbouw de afhankelijkheid van deze arealen afneemt. Maak op hoofdlijnen duidelijk welke milieueffecten hierdoor in het buitenland kunnen optreden.

5.3 Natuur

Op natuur kunnen de alternatieven op verschillende manieren doorwerken: voor bestaande natuur kan de impact van emissies en onttrekkingen vanuit de landbouw veranderen. Ook kan de ontwikkeling van de landbouw meer of minder ruimte scheppen voor het herstel van natuurnetwerken. En tenslotte kan het landbouwareaal zelf weer een hogere biodiversiteit ontwikkelen.

Om deze doorwerking op hoofdlijnen te analyseren en beoordelen, kan de effectbeschrijving ingaan op de hoofdproblemen die er vanuit landschapsecologie spelen:

- stikstofbelasting;
- verdroging en (grond)watervervuiling;
- voldoende ruimte en verbindingen voor (herstel natuurnetwerken);
- de biodiversiteit/natuurkwaliteit van het landbouwgebied zelf. Dit is ook van belang als bijdrage aan ecologische uitwisseling met het natuurnetwerk, via groen blauwe mantel/overgangszones;
- internationale (natuur)effecten (zie par. 5.2).

5.4 Leefomgeving en gezondheid

Werken aan een gezonde en veilige leefomgeving is één van de vier in de Omgevingsvisie geformuleerde hoofdoopgaven. In de Omgevingsvisie wordt de opdracht voor programma's gegeven om de in visie of elders gestelde doelen te bereiken. Sluit voor de indicatoren in het beoordelingskader aan bij in de Omgevingsvisie gestelde doelen voor een gezonde en veilige leefomgeving. Gebruik hierbij de brede omschrijving van gezondheid in de visie, waarbij niet alleen gezondheidsbescherming als doel wordt gezien, maar ook de kwaliteit van leven, welzijn en gezondheidsbevordering. Het gaat dan bijvoorbeeld om indicatoren voor een schone lucht met name fijn stof en stikstofverbindingen, geurhinder, geluid, stilte,

¹⁴ Zie blz. 76 Omgevingsvisie Noord-Brabant 2018.

¹⁵ 'Circulair' is een van de doelen met een belangrijke invloed op milieueffecten. Wat wordt daar precies onder verstaan en hoe wordt dat beoordeeld/vergeleken?

recreatiemogelijkheden, donkerte en een aantrekkelijk landschap. Maar ook een indicator voor sociale cohesie is van belang. In de visie is aangegeven, dat de sociale cohesie onder druk komt te staan door leegstand en bevolkingskrimp in het landelijk gebied. Sluit voor toetsingscriteria ook aan bij gestelde doelen in de Uitvoeringsagenda Schone Lucht Akkoord. De provincie wil in 2030 een bijdrage hebben geleverd aan de landelijke doelstelling om 50% gezondheidswinst te hebben behaald door het verder verbeteren van de luchtkwaliteit en ziet voor luchtkwaliteit een centrale rol in het landbouwbeleid.

Gezond voedsel

Omdat de provincie de hele keten van landbouw en voedsel wil benaderen, adviseert de Commissie het eerst vast te stellen of het beleidskader voor voedsel betrekking heeft op de diervriendelijke productie van gezond voedsel door nieuwe teelten en hoogwaardige plantaardige eiwitten, of ook op de hele voedselketen tot en met de consumptie. Ga vervolgens na of voor de verschillende onderdelen van de keten doelen geformuleerd zijn en koppel daaraan indicatoren.

5.5 Klimaat

De NRD geeft aan dat de gevolgen voor klimaat beoordeeld worden aan de hand van het criterium beïnvloeding van de CO₂-emissie. Ga naast het verminderen van CO₂-emissie bij de verwarming van stallen en kassen ook aan gestuurd kan worden via de CO₂-footprint van voedsel en andere landbouwproducten. Ga daarnaast in het MER in op het verminderen van bestaande emissies van andere broeikasgassen, zoals emissies van methaan (veehouderij) en lachgas (bemesting).

Landbouw(grond) een rol spelen in de energietransitie (meervoudig grondgebruik, zonnepanelen op gebouwen en grond, biogas). Maar de energietransitie is tevens een concurrent voor landbouw (zonneparken). Ga hier in het MER op in.

Bij klimaatadaptatie speelt landbouw ook een rol, bijvoorbeeld via waterbergingsgebieden, vasthouden van water. Ga hier in het MER op in en geef de relatie met het Regionaal Water- en Bodemprogramma weer.

5.6 Landschap en cultuurhistorie

Een hoogwaardig landschap is een van de belangrijkste doelen van de Omgevingsvisie. Het traditionele Brabantse dorpenlandschap moet allerlei nieuwe ontwikkelingen in zich opnemen, en het gebrek aan ruimte speelt hierin een belangrijke rol. Van groot belang is dat de historische gelaagdheid van het landschap hierbij herkenbaar blijft. De provincie heeft ervaring opgedaan met uitnodigend groenbeleid¹⁶, met daarin ook een plaats voor meerwaardetrajecten. Het MER moet laten zien wat deze benadering in concreto heeft opgeleverd als het gaat om het opvangen van nieuwe ruimteclaims en intensivering van landbouwkundig gebruik.

¹⁶ Brabant: uitnodigend groen. Integrale provinciale natuur- en landschapsvisie 2012-2022.

Ten aanzien van de nieuwe ontwikkelingen die de Omgevingsvisie en het beleidskader mogelijk maken, is een inschatting nodig van de gevolgen voor het landschap. Hierbij is niet op voorhand uit te maken of die positief of negatief zijn.

Vervolgens moet het MER laten zien in hoeverre het nodig is om de verhouding te wijzigen tussen uitnodigen tot meerwaarde en bescherming van de kenmerken van het historische dorpenlandschap om de doelen van de Omgevingsvisie voor landschap te bereiken. De Commissie beveelt aan om in het beoordelingskader inzichtelijk te maken in welke mate en ook hoe de waarden van nieuwe ontwikkelingen kunnen worden verenigd met de bestaande kwaliteiten van het landschap.

6 Overige onderwerpen.

6.1 Vorm en presentatie

De vergelijking van de alternatieven verdient bijzondere aandacht. Presenteer de vergelijking bij voorkeur met behulp van tabellen, figuren en kaarten, op dezelfde wijze als in andere programma's die uitvoering geven aan de doelstellingen van de Omgevingsvisie. Zorg voor:

- een beknopt MER, onder andere door achtergrondgegevens niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst;
- recent, goed leesbaar kaartmateriaal, met een duidelijke legenda.

6.2 Monitoring en evaluatie

Gelet op de korte looptijd van het Beleidskader en de afhankelijkheid van andere partijen om de doelen te bereiken, zoals het verduurzamen van het voedselaanbod in de supermarkt, adviseert de Commissie nauwgezet te bewaken in welke mate de daadwerkelijke ontwikkelingen bijdragen aan de doelen van de provincie, welke milieueffecten zijn opgetreden, en hoe deze zich verhouden tot de wet- en regelgeving.

Formuleer daarom op basis van het beoordelingskader een monitoringsprogramma. Het is van belang om vooraf maatregelen achter de hand te formuleren, zodat bijgestuurd kan worden als het doelbereik tegenvalt of de milieugevolgen nadeliger of juist gunstiger zijn dan vooraf gedacht.

BIJLAGE 1: Projectgegevens NRD Beleidskader landbouw en voedsel 2030

Advies van de Commissie over het op te stellen MER

De Commissie bestaat uit een werkgroep van deskundigen. Deze werkgroep geeft aan welke onderwerpen naar zijn mening moeten worden behandeld in het MER en met welke diepgang. Vanwege Coronamaatregelen was het niet mogelijk dat de werkgroep het gebied waar milieugevolgen kunnen optreden, heeft bezocht. Wel heeft een virtueel startgesprek met de provincie plaatsgevonden. Meer informatie over de [Commissie](#) en over haar [werkwijze](#) vindt u op onze website.

Samenstelling van de werkgroep

Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

dr. R. (Roel) During

ir. M.H. (Tilly) Fast

drs. A. (Allard) van Leerdam

ir. H.A.A.M. (Harry) Webers (voorzitter)

drs. R.A.M. (Rob) van Woerden

mr. drs. A.(Annemarie) Wagenmakers (secretaris)

Besluit waarvoor dit milieueffectrapport wordt opgesteld

Beleidskader landbouw en voedsel 2030.

Waarom wordt hiervoor een milieueffectrapport opgesteld?

Voor activiteiten die grote milieugevolgen kunnen hebben, kan in Nederland een MER vereist zijn. De bijlagen C en D bij het Besluit milieueffectrapportage geven aan om welke [activiteiten](#) het gaat. Voor deze procedure gaat het in ieder geval om de activiteit “de oprichting, wijziging of uitbreiding van een installatie voor het fokken, mesten of houden van dieren” (categorie D14 of C14 van de bijlage bij het Besluit m.e.r.). Een MER is ook nodig omdat effecten op Natura 2000-gebieden optreden die in een Passende beoordeling moeten worden beschreven.

Bevoegd gezag besluit

Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Brabant.

Initiatiefnemer besluit

Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Brabant.

Bevoegd gezag m.e.r.-procedure

Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Brabant.

Heeft de Commissie ook zienswijzen en adviezen bij haar advies betrokken?

Het bevoegd gezag heeft de Commissie niet in de gelegenheid gesteld om zienswijzen en adviezen bij haar advies te betrekken.

Waar vind ik de stukken die de Commissie heeft gebruikt?

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissiemer.nl projectnummer [3569](#) in te vullen in het zoekvak.

Commissie voor de milieueffectrapportage
A. v. Schendelstraat 760
3511 MK Utrecht

t 030-2347666
e mer@eia.nl
w commissiemer.nl

